

Kansallinen palveluarkkitehtuuri

Julkisen hallinnon paikkatiedon viitearkkitehtuurin näkökulmasta

Väylän varrelta -seminaari 13.5.2015

Antti Rainio

Navinova Oy

Esityksen lähtökohta

Kansallinen palveluarkkitehtuuri KaPA

- VM:n ohjelma vuosille 2014-2017 (asetettu 18.6.2014)
- Taustalla
  - ICT 2015 ”21 polkua Kitkattomaan Suomeen” – raportti (TEM julkaisuja 4/2013)
  - Kansallisen palveluväylä viitearkkitehtuuri (versio 1.0, 14.10.2013)

Julkisen hallinnon paikkatiedon viitearkkitehtuuri

- Valmisteltu VM:lle Patinen ehdotuksen pohjalta
- Tuorein versio 0.8, 5.6.2013
- Viimeistely
  - päivitys Viitearkkitehtuurimallin (Juhta 14.4.2015) mukaiseksi
  - käynnistynyt VM:n toimeksiannon pohjalta (konsultti: Gofore Oy / Juha Siltanen)

Kansallinen palveluarkkitehtuuri
KaPA

**DIGITAALINEN
PALVELUINFRASTRUKTUURI**

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamisohjelma 2014-2017

- Tavoitteena digitaalinen palveluinfrastruktuuri
  - Palveluväylä
  - Palvelunäkymät
  - Tunnistaminen
  - Roolien ja valtuutusten hallinta
- Ohjaus VM, toteuttaja VRK
- Tekninen ympäristö, CSC

Huomaa: KaPA ei ole arkkitehtuuri vaan ohjelma!
KaPAn taustalla on Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri ...

Kokonaisarkkitehtuuri

Kansallisen tunnistamisen malli

Asiakkaat

Kansalainen

Yritys / yhteisö

Viranomainen

Tunnistusvälineet

Yht.palvelut

Tunnistuspalvelut

Roolit ja valtuutukset

Karttapalvelu

Maksaminen

Allekirjoitus

VIA integraatiopalvelu

EU-asiointi

PEPS

Kansalainen

Huoltaja

Edunvalvoja

Organisaatio

...

Palvelunäkymät

Palveluun ohjaus

Palveluportaalit

Oman asioinnin hallinta

Asiointitilit

Omat tiedot

Tavoitetta-
vuustiedot

Valtuutusten
hallinta

Organisaatioiden
• Sisäiset järjestelmät
• Yhteiset järjestelmät

Sähköiset palvelut

Julkiset palvelut

Kokoavat tietopalvelut

Roolit ja valtuutukset

...

...

Palveluväylä

Tietovarantojen hallinta

Perus-
rekisterit

Muut
perustieto
varannot

Roolit:
Attrib.
rekisterit

PTV
palvelutiet
ovaranto

Kuntien
tieto-
varannot

Palveluväylän
metatietopalvelut

...

Toteutussuunnitelma

Kansallinen palveluarkkitehtuuri -ohjelma

Kansalaisen palvelunäkymä

Yrityksen / yhteisön palvelunäkymä

Viranomaisen palvelunäkymä

Palvelutietovaranto

Omat tiedot

Palveluhaku

Tavoitetta-
vuustiedot

Palveluhaku
yrityksille

Herätteet /
suositukset

Kertakirjau-
tuminen

Asiointitilit

Valtuutusten
hallinta

Sähköisen
tunnistamisen malli

Luottamusverkosto

Sähköinen
allekirjoitus

Roolit ja
valtuutukset

Puolesta asiointi

Sähköinen valtuutus/valtakirja

Tunnistuksen ohjauspalvelu

Etäluettavat tunnistusvälineet

Versio 5
(kehitys)

Versio 6
(kehitys)

Versio 6
(tuotanto)

RedHat -tuki

REST-adaptit

...

Versio 6.x/7

Palveluväylä

Tieto-
varannot

Trafi

Vero

ETK

VRK

PRH

ORK

Kela

MML

2014

2015

2016

2017

2018

Palveleeko paikkatietoinfrastruktuuri palvelunäkymiä?

- Karttapalvelu on Kansallisen palveluarkkitehtuurin (KaPA) yleispalvelu
  - Karttapalvelu voi perustua paikkatietoinfrastruktuuriin ja olla paikkatiedon viitearkkitehtuurin mukainen
- Monet perustiedot ovat paikkatietoa
  - Kiinteistöt, rakennukset, osoitteet, ...
- Sijainti on keskeinen asiakkaan ja palvelun ominaisuus!

Julkisen hallinnon paikkatiedon viitearkkitehtuuri

PALVELEVA

PAIKKATIETOINFRASTRUKTUURI

Paikkatiedon liittäminen infrastruktuuriin

1. aineistojen nimeäminen
2. käyttöoikeuksien määrittely
3. aineistojen kuvailu hakupalveluun
4. tietotuotteen määrittely
5. sisältöpalvelujen toteuttaminen
6. palvelujen kuvailu hakupalveluun
7. käytön seuranta

HALLINNON TIETOPROSESSEJA

Inventointi, Arviointi
Selvitys, Suunnittelu
Kuuleminen, Katselmus
Hakemukset, Valitukset
Päätöksenteko
Tiedoksianto, Palautteet
Tietopalvelu, Neuvonta, Asiointi

Tiedon keruu

Ylläpito

Hallinta

Yhdistely

Jalostaminen

Arkistointi

Analyysi

Visualisointi

Julkaisu

Paikkatiedon infrastruktuurin hyödyntäminen

1. tiedon haku
2. käyttöoikeuksien hankkiminen
3. sisältöpalvelujen hyödyntäminen
4. käsittelypalvelujen hyödyntäminen
5. palvelualustojen hyödyntäminen
6. palveluväylän hyödyntäminen

Käyttöliittymät

Itsenäiset ohjelmistot ja sovellukset

Paikkatieto-ohjelmistot
(GIS, Geographical Information Systems)

Portaalit ja selainsovellukset

Yhteentoimivat komponentit

(Mashups)

tunnistus
maksu

käyttö-
ehdot

ontologiat
metatiedot

grafiikka
lomakkeet

karttaikkunat
karttatyökalut

SOVELLUSKERROS Ohjelmistot, Sovellukset, Komponentit

TIETOTURVAKERROS

Prosessimäärittelyt

Paikkatiedon palveluväylät

Linkitetyn tiedon palvelut

Integraatiopalvelut

Prosessipalvelut

Monitorointipalvelut

PROSESSIKERROS

Palveluväylät, Palvelualustat

Paikkatiedon palvelualustat

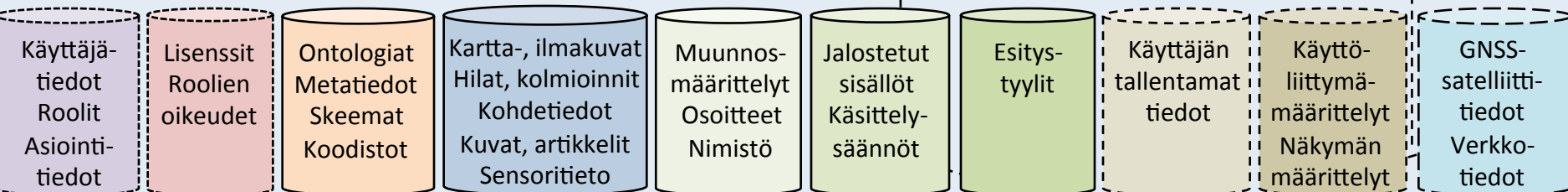
Rajapinnat

PALVELUKERROS

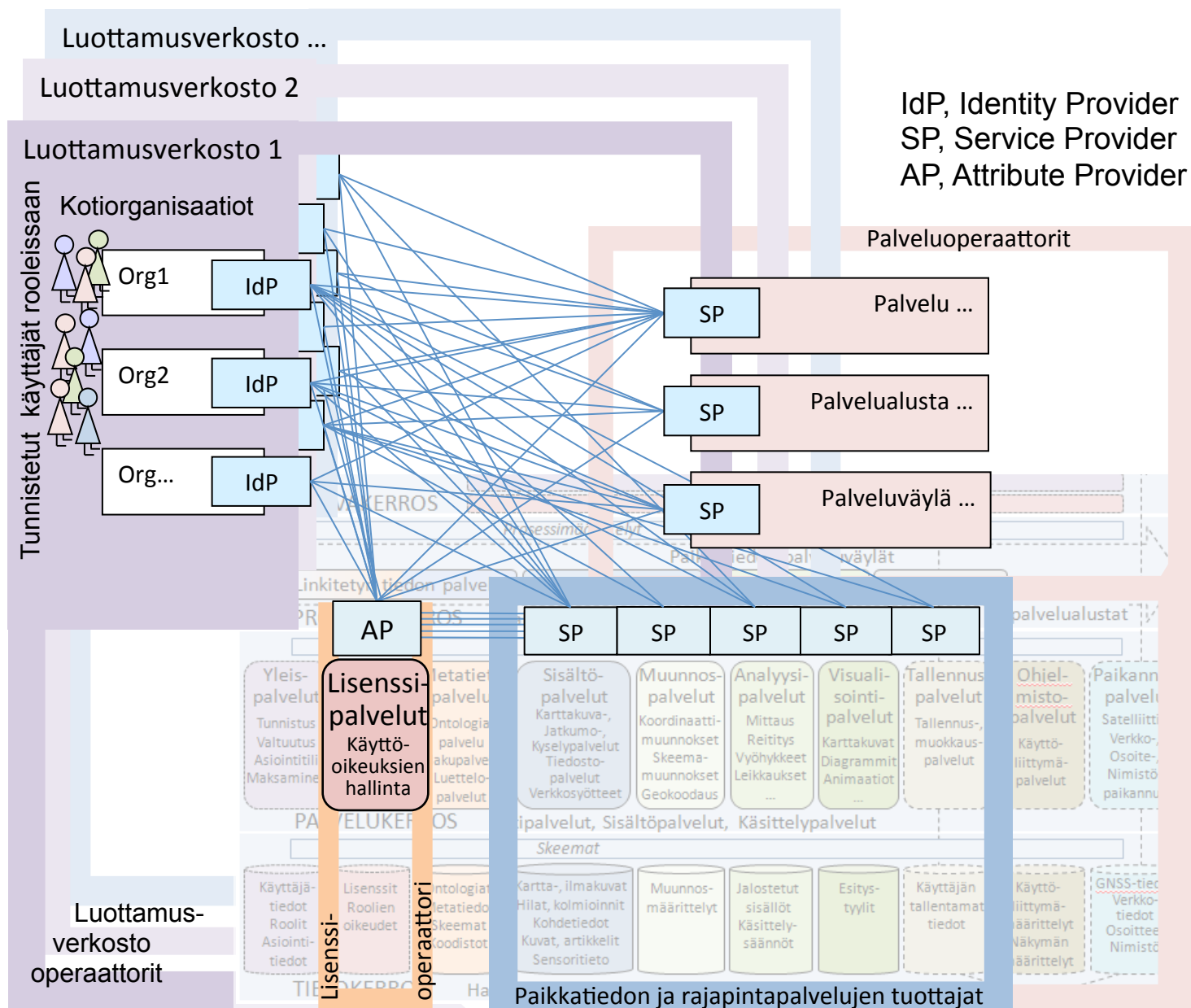
Tukipalvelut, Sisältöpalvelut, Käsittelypalvelut, Paikannuspalvelut

Skeemat

TIETOKERROS

Hallintatiedot, Metatiedot, Tietovarannot, Määrittelyt, Tyylit

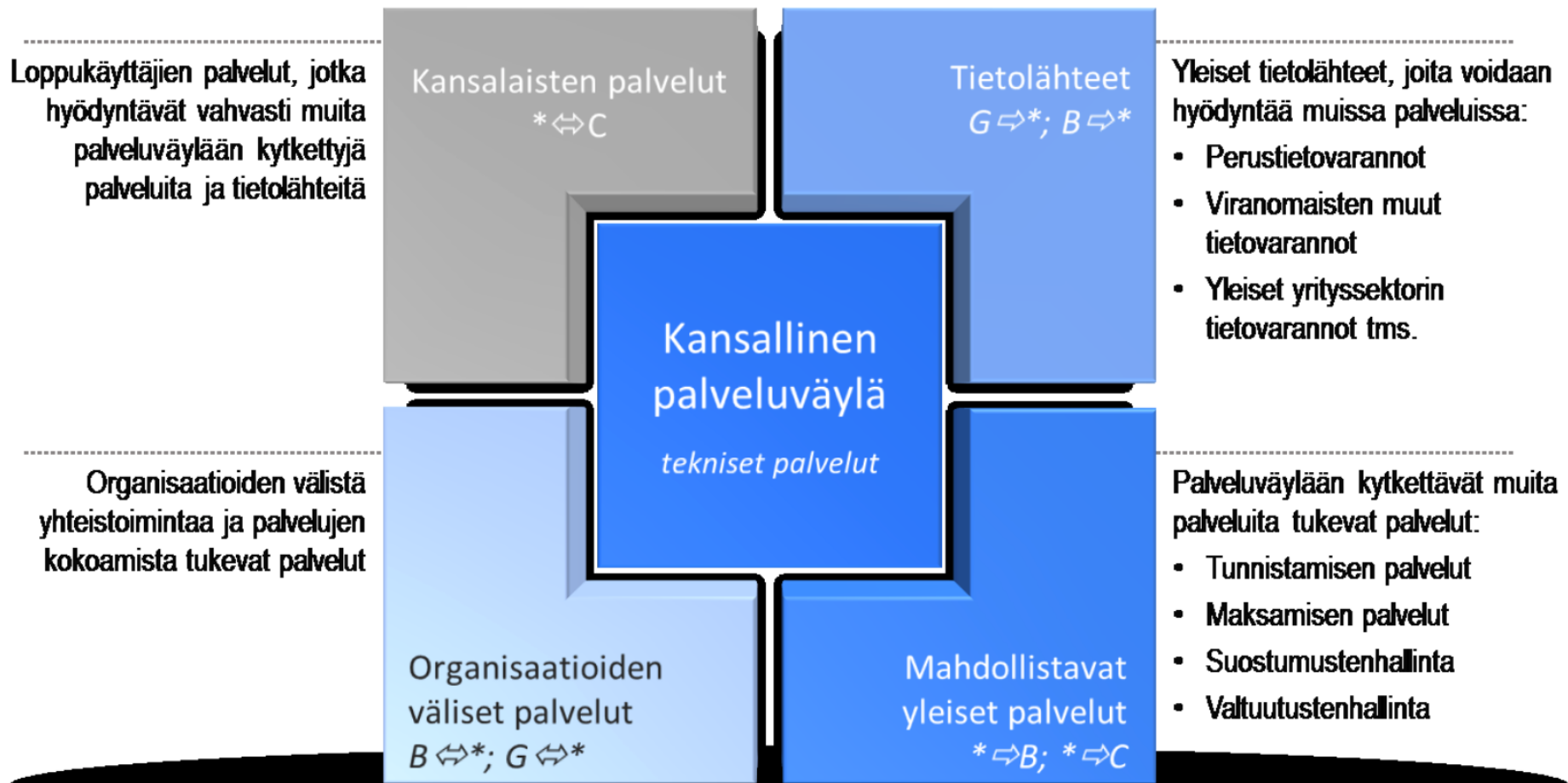

Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri

**TIETOVARANTOJEN JA SÄHKÖISTEN
PALVELUJEN TURVALLINEN KYTKENTÄ**

Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri

Palveluväylä osana palveluarkkitehtuuria

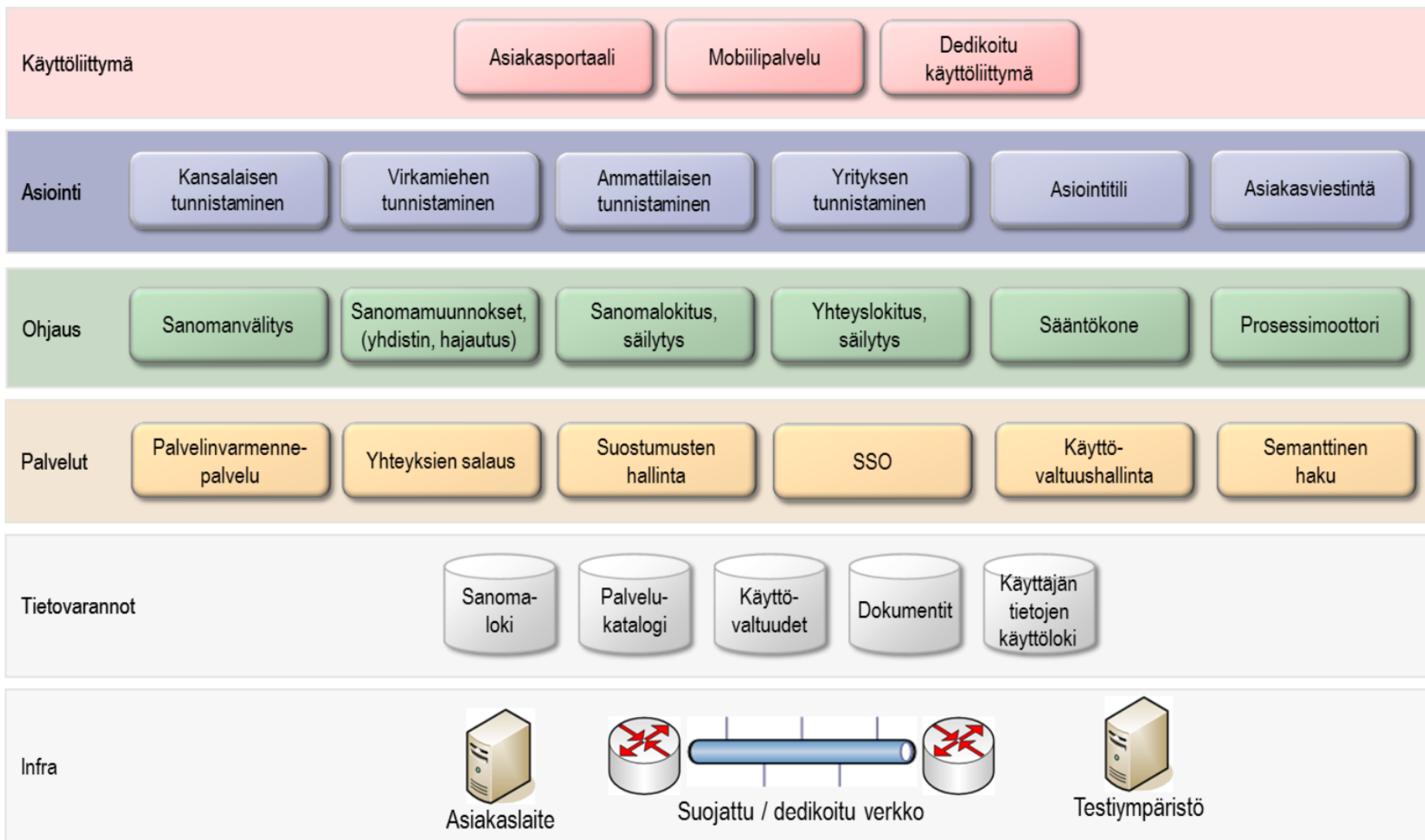
Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri

Kytkeviä palveluja

Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri

Tietojärjestelmäpalvelukartta

Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri

Kytkeettävät yleispalvelut

Kansalaisen
tunnistaminen

Asiointitilit

Suostumusten ja
tahdonilmaisujen
hallinta

Ammattilaisen
tunnistaminen

Maksamisen
palvelut

Valtuutusten ja
puolesta-asioinnin
hallinta

Organisaation
tunnistaminen

Tietopyyntöjen
hallinta

Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri

Yleiset tietovarannot

Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri

Palvelut ja käyttövaltuudet

Palvelukatalogi (UDDI)

- Palveluväyläorganisaatio, joka tarjoaa ko. palvelun
- Liityntäpiste, josta ko. palvelu löytyy
- Palvelun nimi
- Kuvaus*
- Palvelutyyppe
- SLA
- Sanomasisältö
- Virheilmoitukset
- Edellytykset (pre-condition)
- Jälkitila (post-condition)

*Palveluun voidaan kuvata myös tekstimuodossa sen käyttöehdot.

Sopimuskatalogi

- Sopijapuolet (hyödyntäjä ja tuottaja)
- Päivämäärä
- Sopimuksen kesto (vapaaehtoinen), voi olla voimassa myös toistaiseksi
- Palvelut, joihin hyödyntäjällä on käyttöoikeus
- Palvelujen käyttöön liittyvät mahdolliset maksut ja veloitukset
- Ehdot, jotka hyödyntäjän tulee täyttää tuottajan palveluita hyödynnettäessä.

Onko roolipohjainen käyttöoikeuksien ja -valtuuksien hallinta mahdollista?

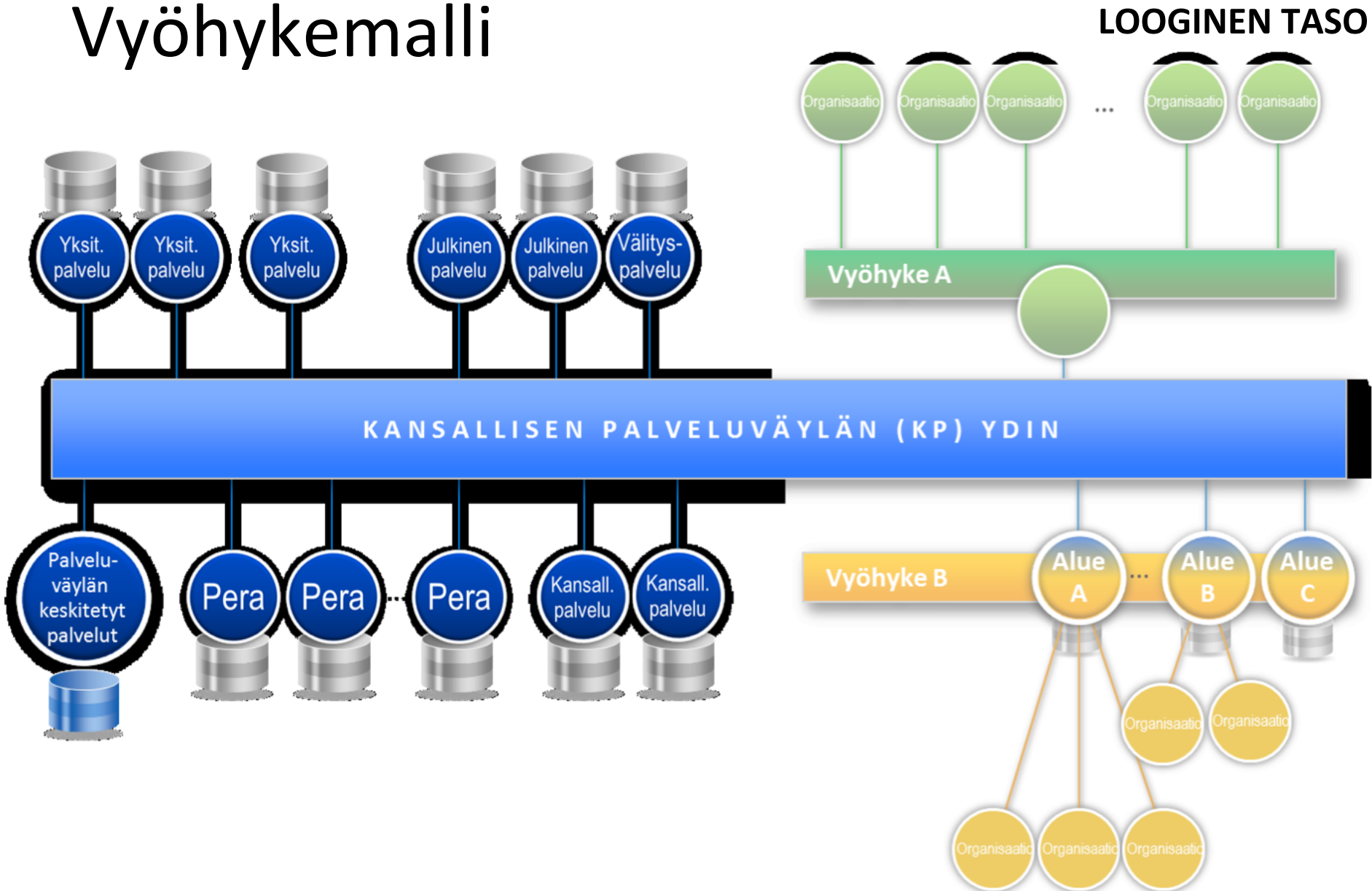
- Paikkatiedon viitearkkitehtuurin mukaan
  - Paikkatietoinfrastruktuurin hyödyntäjä voi tukeutua kansallisen palveluväylän turvalliseen sanomaliikenteeseen. Hyödyntäjä voi saada kertatunnistautumisen perusteella luottamusverkoston puitteissa käyttöönsä kaikki paikkatiedot ja palvelut, joihin hänellä on roolinsa mukainen käyttöoikeus.
  - Paikkatietoinfrastruktuurin palvelut liitetään luottamusverkostoon (federaatio), jonka piirissä käyttäjillä on yhteisesti sovitut roolit ja niiden mukaiset oikeudet palvelujen ja tietojen käyttöön.
  - Lisenssipalvelu hallitsee oikeudet roolipohjaisesti tunnistetun käyttäjän profiilin mukaan. Lisenssipalveluun on keskitetty kunkin roolin oikeudet sisältöpalvelujen ja muiden paikkatietoinfrastruktuurin palvelujen käyttöön.

Rooleja ylläpidetään monissa rekistereissä!

- Huoltajuuteen ja edunvalvontaan liittyviä rooleja mm. VTJ:ssä ja oikeushallinnon rekistereissä
- Yritysten edustamiseen liittyviä rooleja PRH:n ja Verohallinnon rekistereissä
- Tutkintoihin liittyviä rooleja koulutuksen rekistereissä
- Ammattiin ja asemaan liittyviä rooleja monien viranomaisten rekistereissä
- ...

Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri

Vyöhykemalli

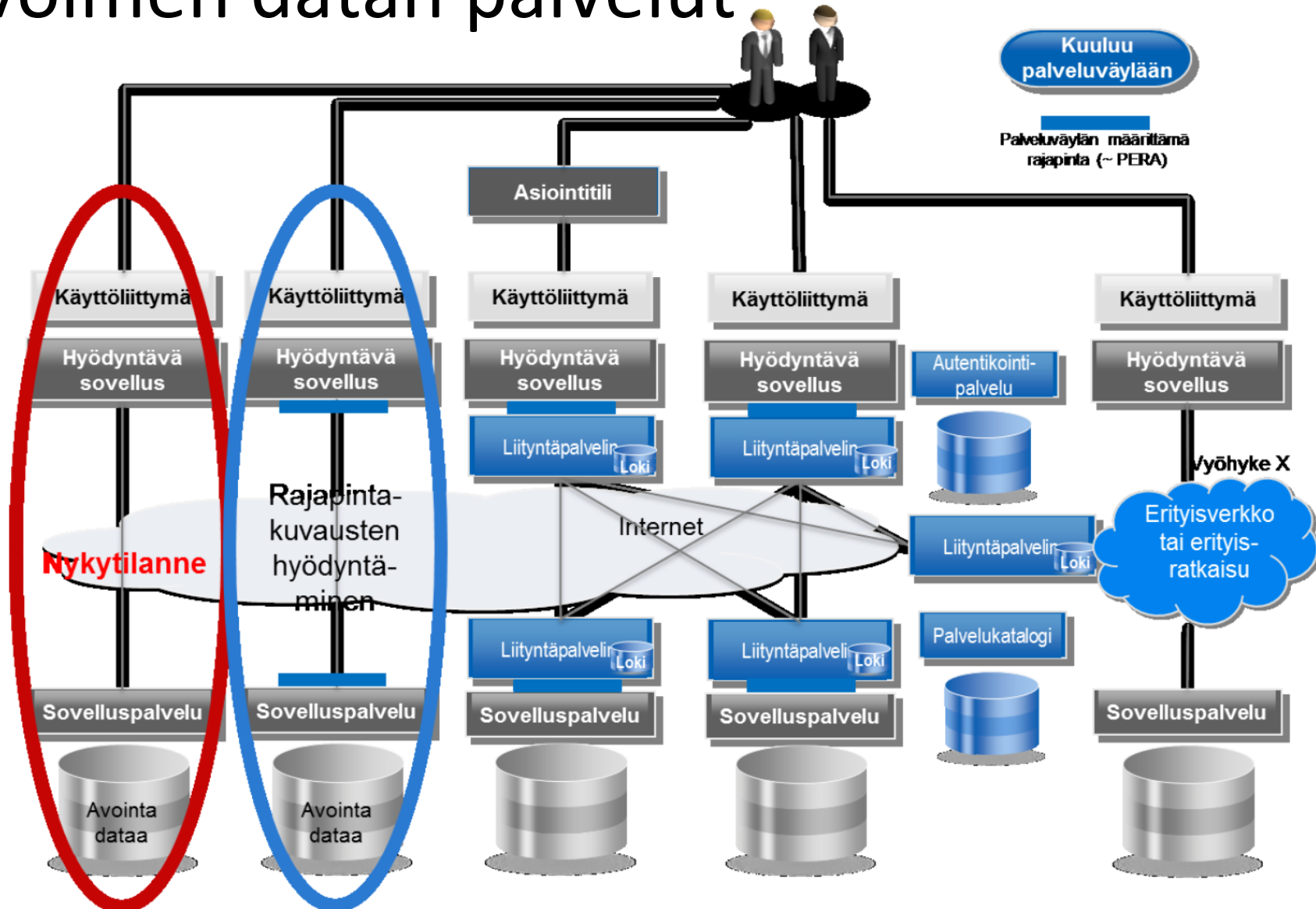
Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri (14.10.2013)

<https://www.avoindata.fi/data/dataset/a6835067-f09f-492c-9a0d-05590f71085c/resource/d4ab8747-966c-4be7-9b8a-69ab76682d14/download/kansallisenpalveluvaylanviitearkkitehtuuri0.3.0.pdf>

Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri

Avoimen datan palvelut

LOOGINEN TASO

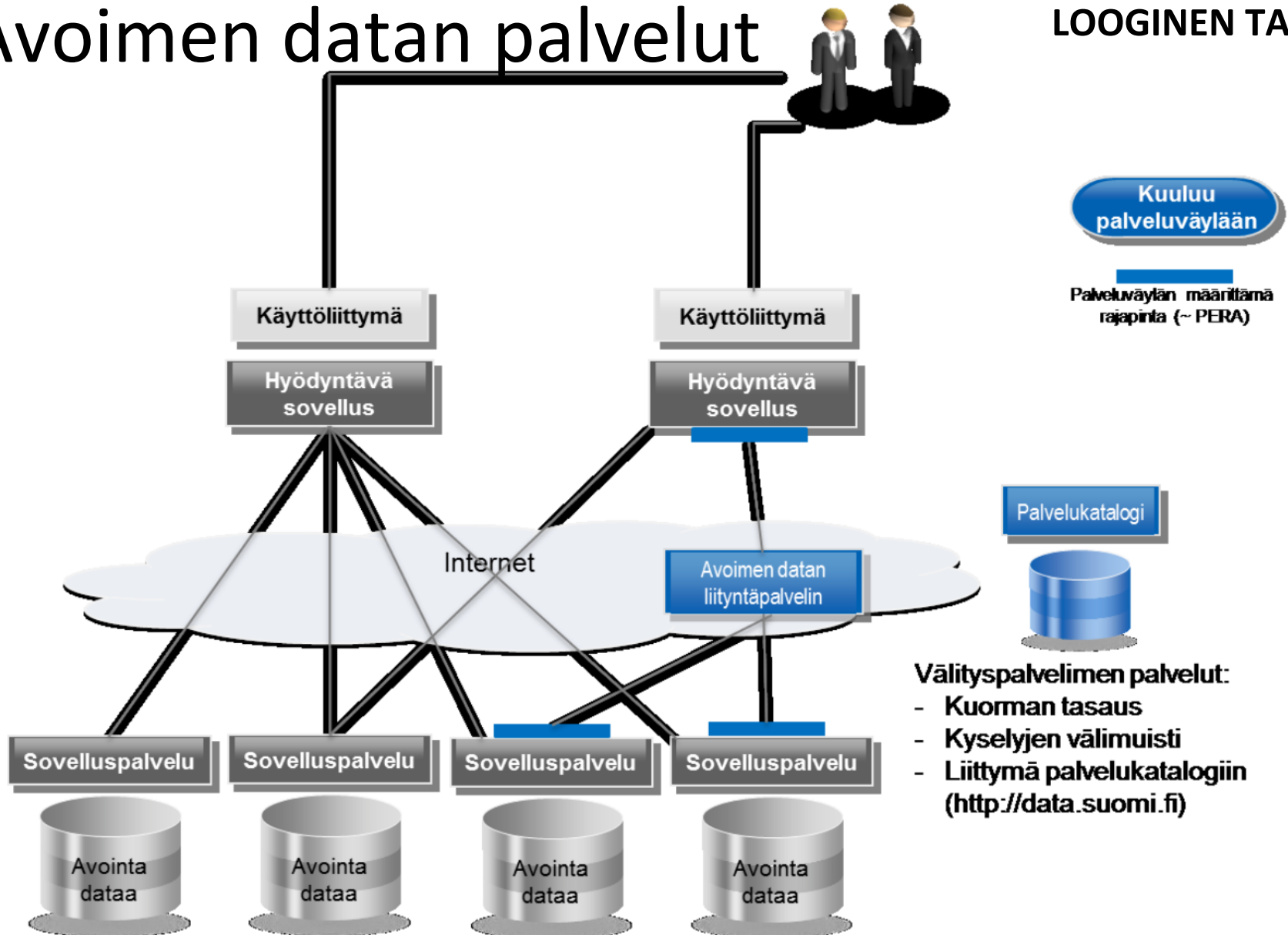
Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri (14.10.2013)

<https://www.avoindata.fi/data/dataset/a6835067-f09f-492c-9a0d-05590f71085c/resource/d4ab8747-966c-4be7-9b8a-69ab76682d14/download/kansallisenpalveluvaylanviitearkkitehtuuri0.3.0.pdf>

Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri

Avoimen datan palvelut

LOOGINEN TASO

Kansallisen palveluväylän viitearkkitehtuuri (14.10.2013)

<https://www.avoindata.fi/data/dataset/a6835067-f09f-492c-9a0d-05590f71085c/resource/d4ab8747-966c-4be7-9b8a-69ab76682d14/download/kansallisenpalveluvaylanviitearkkitehtuuri0.3.0.pdf>

Onko paikkatietoinfra oma vyöhyke?

- Paikkatietoinfralla on oma palveluhakemisto ja sen hakupalvelun CSW-rajapinta
  - Paikkatietoinfralla on yhtenäiset, standardien mukaiset rajapintapalvelut
  - Merkittävä osa paikkatiedosta on avointa
- ⇒ Paikkatietohakemiston tarpeellinen sisältö pitäisi harvestoida palveluväylän palvelukatalogiin?
- ⇒ Paikkatietoinfran avoimet rajapinnat rajapinnat voitaisiin liittää palveluväylään yhdellä avoimen datan liityntäpalvelimella?
- ⇒ Paikkatietoinfran ei-avoimet rajapinnat voitaisiin liittää palveluväylään vyöhykkeen yhteisellä liityntäpalvelimella?

Paikkatiedon ylläpito palveluväylän kautta?

- Palveluväylä voi tarjota turvallisen tavan paikkatietovarantojen hajautetulle ja/tai yhteisölliselle ylläpidolle
- ⇒ Paikkatiedon viitearkkitehtuuria tulisi täydentää paikkatiedon ylläpidon rajapintapalveluilla
- ⇒ Perustietovarantojen viitearkkitehtuuria tulisi täydentää viittauksilla paikkatiedon viitearkkitehtuuriin

Sähköisen asioinnin paikkatiedot palveluväylän kautta?

- Sähköisen asioinnin hakemukset ja palautteet voivat sisältää paikkatietoa
  - Vrt. perinteiset karttaliitteet
- Palveluväylä on turvallinen tapa tiedonsiirtoon
=> Paikkatiedon viitearkkitehtuuria ja Sähköisen asioinnin viitearkkitehtuuria tulisi täydentää asiointiin liittyvän paikkatiedon välittämistä ja tallennusta koskevilla linjauksilla

Palveluväylä luo ekosysteemin?

- Paikkatietoa ja perustietoa on tarjolla rajapintapalveluissa ...
  - Sähköisen asioinnin hakemukset ja muut rakenteiset asiakirjat sanomiksi !
    - mm. kuntien teknisen sektorin sanomia on julkaistu
  - Asioinnin rajapinnat auki ?
- => Viitearkkitehtuurit voisivat tukea sähköisen asioinnin avoimuutta

Kiitos mielenkiinnosta!

***EKOSYSTEEMI TARVITSEE
SINUAKIN!***